

Kloka kliniska val

24/5-4

Martin Serrander

Överläkare medicinkliniken Nyköpings lasarett

Ordförande i Svenska Läkaresällskapetets arbetsgrupp "Kloka kliniska val"

Kloka kliniska val?

”Evidence based medicine”-räcker inte det?

- ▶ ”Good doctors use both individual clinical expertise and the best available external evidence, and neither alone is enough. Without clinical expertise, practice risks becoming tyrannized by external evidence, for even excellent external evidence may be inapplicable to or inappropriate for an individual patient.”

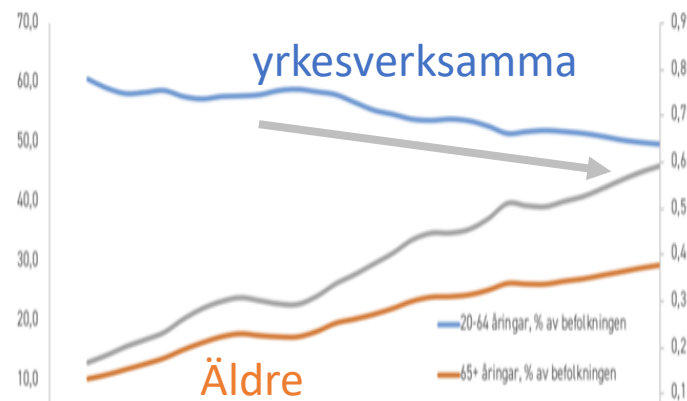
- ▶ Sackett et al BMJ volume 312, 13 Jan 1996

“Ca 20-30 % av det vi gör inom sjukvården medför ingen patientnytta”

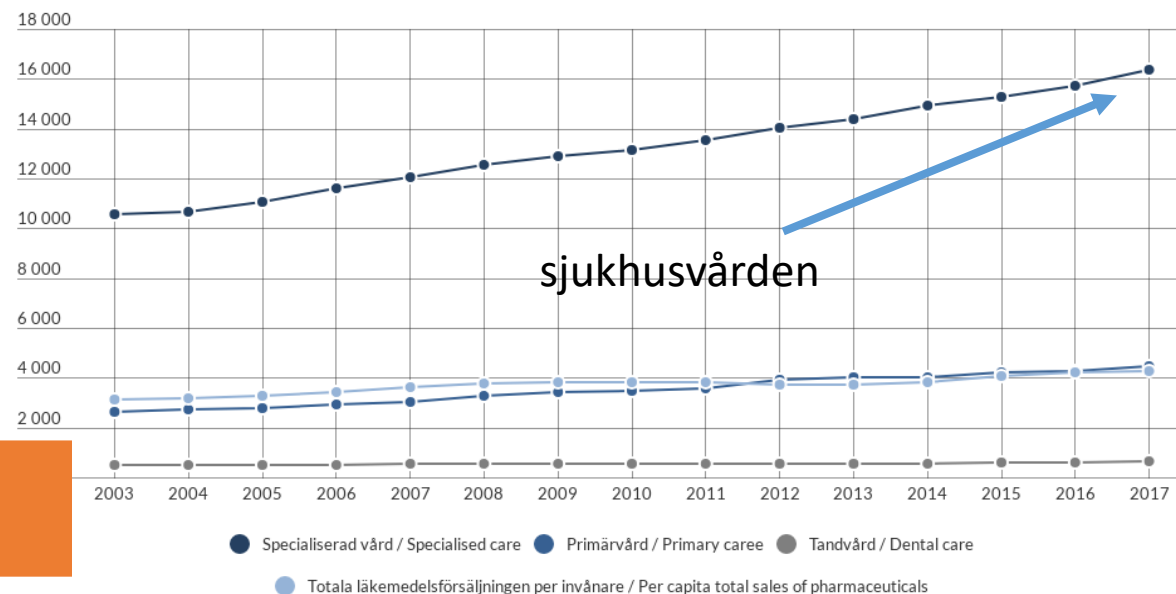
Tackling Wasteful Spending on Health - OECD

Figur 1. Äldreförsörjningskvoten i Sverige

1940 5-6 arbetande/pensionär
2100 knappt 2 arbetande/pensionär

The county councils' health care net expenditures per capita

”SKR beräknar att 400 000 personer ytterligare behöver anställas i vården de kommande åren”

Kliniska Val
attrad hälsa & sjukvård

Varför kan vi inte bara följa riktlinjer?

- ▶ Om Europeiska skulle följas (Norge) för a
- ▶ Petursson

Vi måste börja ta hänsyn till alternativkostnaden i form av undanträngningseffekter vid utformning av riktlinjer....

- ▶ I Engla

interventioner
20 GP/100 000
ervention

Fr Minna Johansson Cochrane sustainable Healthcare [Welcome | Cochrane Sustainable Healthcare](#)

Stöd i riktlinjer innebär inte automatisk patientnytta....

- 535 ekokardiografier utförda på sjukhus i USA
- 92 % av undersökningarna bedömdes indicerade enligt gällande riktlinjer
- 31,8 % (12,8 % kardiologer) av undersökningar resulterade i förändring av vården, knappt 19% av samtliga undersökningsresultat bedömdes som "våldigt användbart"

Indikationsglidningar

Inflöde	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Antal remisser välgrundad misstanke om cancer (VGM)	7112	6739	6127	5005	5581	5204
Antal start av behandling (STBH)	2348	2407	2487	2530	2504	2439
Andel STBH	33%	36%	41%	51%	45%	47%

REGION SÖRMLAND RADIOLOGI:

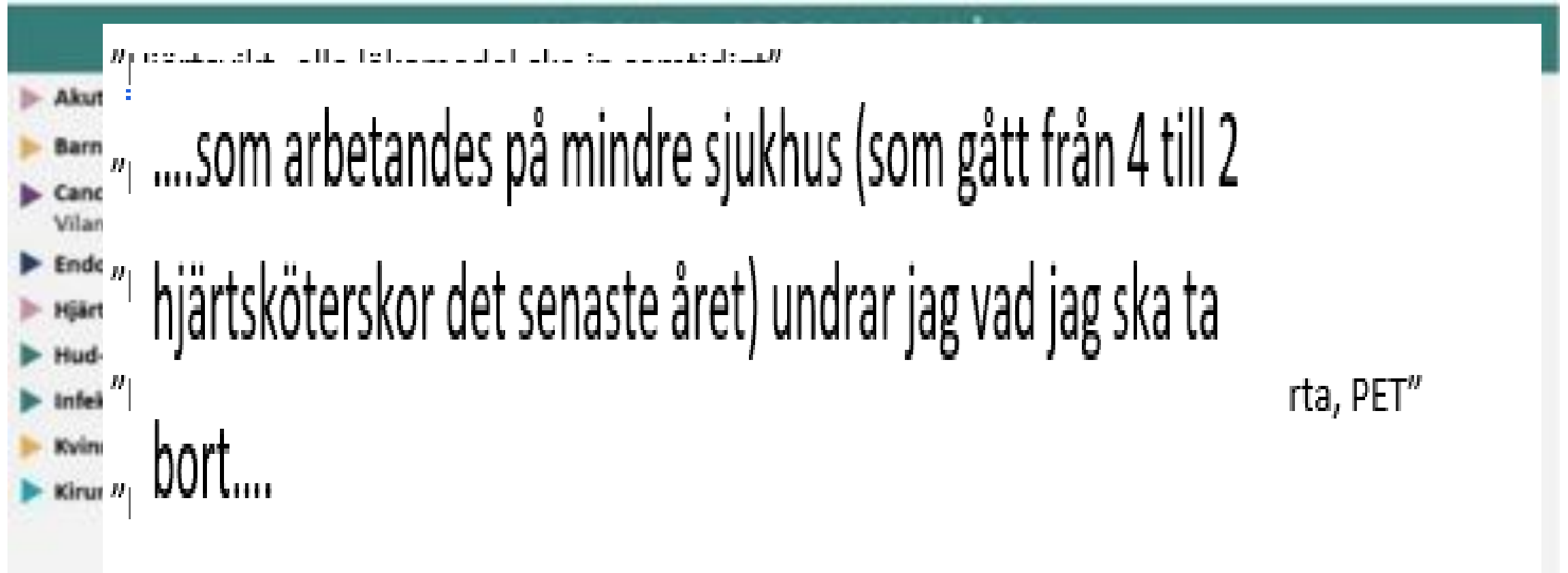
Under *senaste tio-årsperioden* har produktionen av datortomografiska (DT) undersökningar och magnetkamera (MR) undersökningar **ökat med 90%**. **!**

Den *senaste tre-årsperioden* har inflödet av remisser för DT under v1-v23 gått från **21 000 st år 2019, till 27 000 st år 2022 (ca +30%)**.

För MR är motsvarande siffror **6 200 st år 2019 och 7 800 st år 2022 (ca +25%)**.

Väntetider i Nyköping för MR är upp till 9 månader. För DT upp till 3 månader.

Vi lägger till mer och mer....

The image shows a screenshot of a presentation slide. On the left is a sidebar menu with a teal header and a list of categories, each with a colored triangle icon: Akut (pink), Barn (orange), Canc (purple), Vilan (light blue), Endo (dark blue), Hjärt (pink), Hud- (green), Infek (teal), Kvinn (orange), and Kirur (light blue). The main area of the slide has a white background with a teal border at the top. It contains a list of items, each preceded by a double quote symbol ("). The text is as follows:

- "som arbetandes på mindre sjukhus (som gått från 4 till 2
- " hjärtsköterskor det senaste året) undrar jag vad jag ska ta
- " rta, PET"
- " bort....

Regionala vårdskap

Choosing wisely -bakgrund

Perspective

Medicine's Ethical Responsibility for
Five List

Howard Brody, M.D., Ph.D.

ne Top

2010

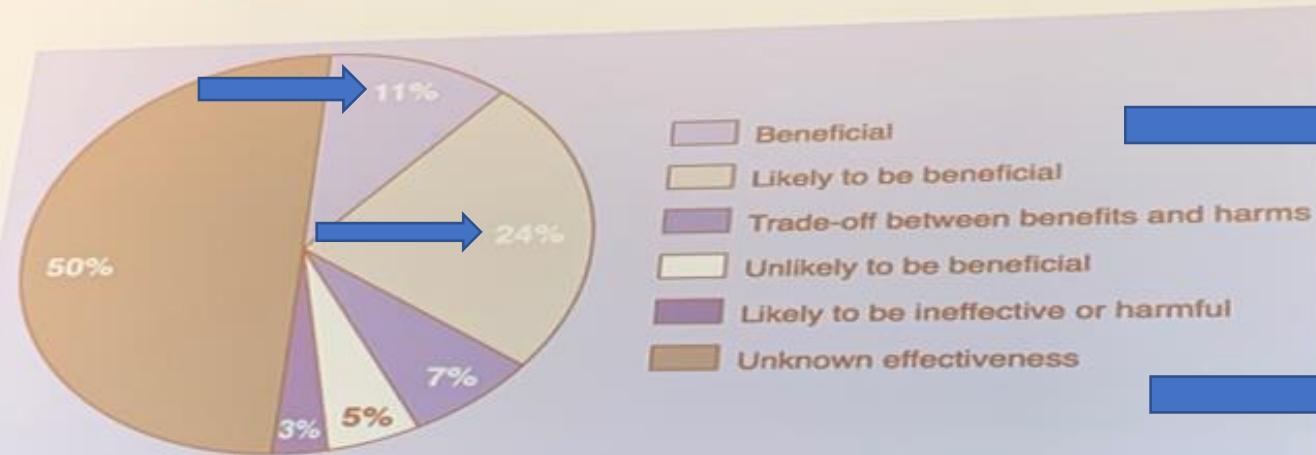
 **Choosing
Wisely®**

An initiative of the ABIM Foundation

2012

 Kloka Kliniska Val
För en förbättrad hälsa & sjukvård

Therapeutic intervention effectiveness (Med Care Res Ver 2013;70:3S-13S)

Effectiveness of 3000 treatments as reported in randomised controlled trials selected by Clinical Evidence. This does not indicate how often treatments are used in healthcare settings or their effectiveness in individual patients.

NL
PA

Evidensbaserat

Ej återupprepning av
undersökning/prov som
redan är taget

Ej skadligt

Verkligt nödvändigt

Kloka kliniska val är inte ett projekt som ska
drivas i besparingssyfte!

Rapport från arbetsgruppen för
Kloka Kliniska Val

Kloka kliniska val- slutrapport maj 2023 -arbetsgruppens slutsatser

- ▶ Lågvärdevård utgör ett betydande problem i Sverige
- ▶ Bakgrunden är komplex och finns på flera nivåer i samhället
- ▶ Centralt att uppnå förändring i attityder och beteenden hos oss inom vården
- ▶ Choosing wisely som modell har fått en del befogad kritik men fördelarna överväger

Vi behöver uppnå en hållbar balans

-Läkemedelsindustrin

-Patientföreningar

-grundutbildningen

-Tillsynsmyndigheter-IVO

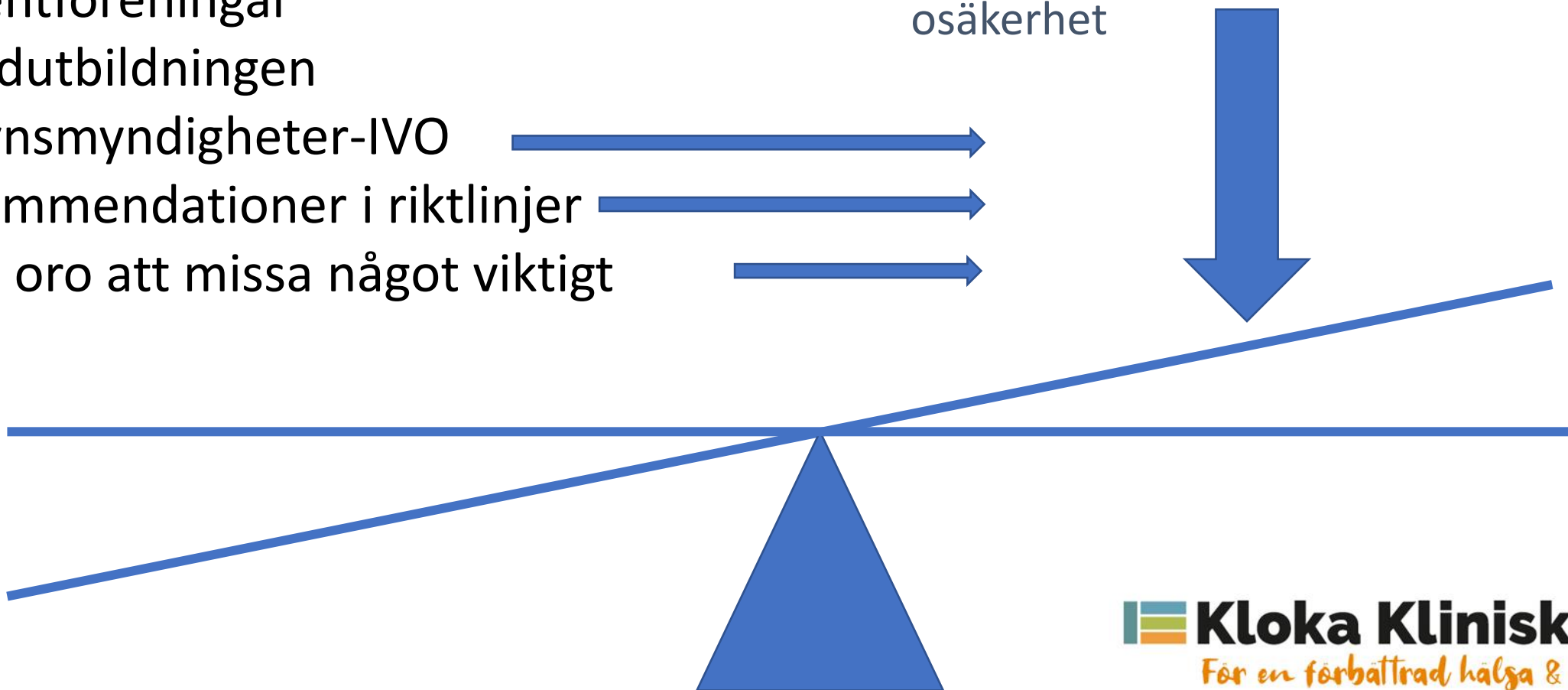
-Rekommendationer i riktlinjer

-Egen oro att missa något viktigt

-ökat kollegialt stöd

- Utökad dialog med patienter

- Stärka egna förmågan att härbärgera osäkerhet

Avveckling av behandlingar/utredningar -bör så långt som möjligt stödjas av evidens

CHOOSING WISELY®: THINGS WE DO FOR
NO REASON™

Journal of
Hospital Medicine **shm.**
Society of Hospital Medicine

Things We do for No Reason™: Routinely obtaining repeat transthoracic echocardiography for acute decompensation of known chronic heart failure

Darren Harrison MD¹ | Arunima Misra MD² | Amit Pahwa MD³ |
Komal Muradali MD⁴ | Stephanie Sherman MD⁵

whether obtained inpatient
or outpatient.

Inpatient testing may lead to
unnecessary referrals and treatment.

testing for specific clinical
scenarios.

Wootton T & Bates R. September 2020
 Visual Abstract by @ACastellMD

Journal of
Hospital Medicine

Val

För en förbättrad hälsa & sjukvård

Vilka strukturer i vården driver överdiagnostik och överbehandling?

- En 81-årig patient. Däremot sågs tillväxt av en liten lungenodulus varför ny
Patientens initiala gastrointestinala besvär var
duodenum snabbt övergående och frånsett fortsatta besvär
Fem år från vänster höft har hon under hela
data pankreatiska utredningens gång mått bra. Åtta månader efter
inkluderat att patienten sökte sin vårdcentral första gången
basal ytterlig skickas remiss för röntgen av vänster höft, vilken
region biologisk visar coxartros.
bedömer att
möjligen har utvärderats en cancer samt en premalign
sidogångscysta, s.k. IPMN, i bukspottkörteln.

Vilka strukturer i vården driver överdiagnostik och överbehandling?

- ▶ Tecken på minimala äldre, sammanfallna lunghålor lägst...
form av uttalad hosta all...
Två minimala cystor...
Livmoder med en 7 cm...
äggstockarna.
- ▶ Amerikansk studie visat att screening med helkroppss CT hittar avvikelser hos ca 86 % av undersökta och i genomsnitt 2,8 avvikande fynd/person
- ▶ Rädsla för att...
kspottkörteln om 6-12 månader.
gynekolog vid symptom.
- ▶ Bristande individanpassning av riktlinjer
- ▶ Tids- och kunskapsbrist

Citat fr
kollega: "när
jag är trött
eller stressad
är det
skönast att
göra som jag
brukar"

Hur gör man då?

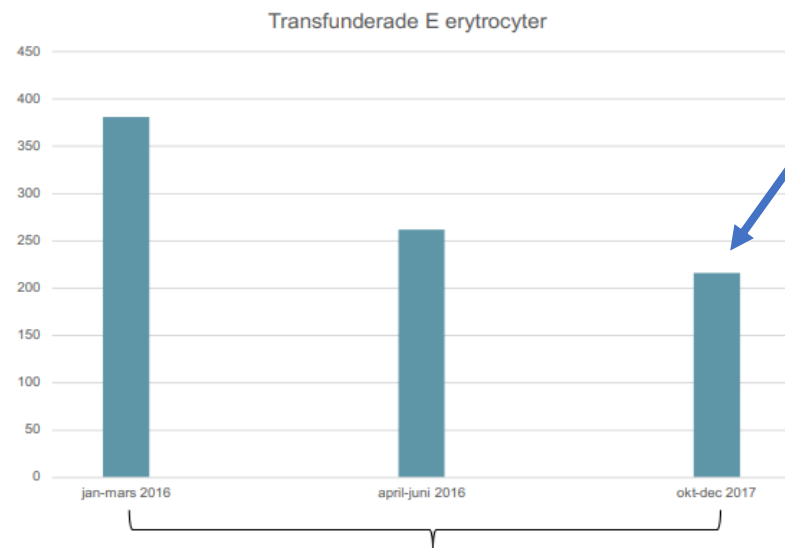
Det är lite lättare
Här

Riktlinjer

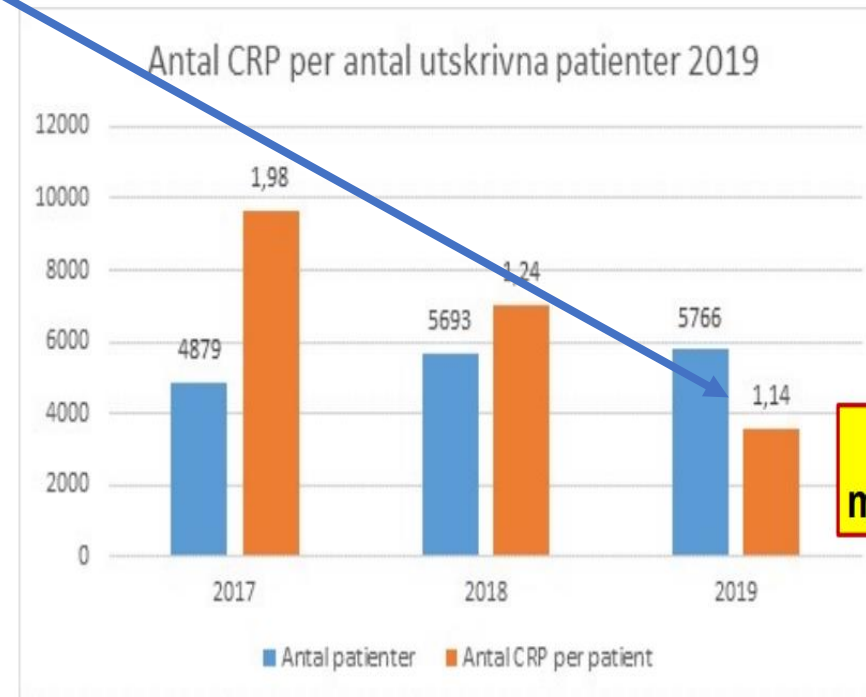

...det går att göra skillnad...

Reduktion av RBC 2016 till 2017

Minskning med 43%

**43%
minskning**

Kloka kliniska val- historia till nutid

...och framtid

CW internationellt – Canada,
England, Norge m fl
CW- medicinkliniken i Malmö

Kloka kliniska val projekt på gång

- VGR
- Östergötland
- Örebro
- Jönköping
- Skåne
- Stockholm
- Blekinge
- Västmanland
- Västernorrland
- Jämtland
- Dalarna
- Södermanland
- Kalmar

STRAMA
Horisontella
prioriteringar-
V-botten, Östergötland
SoS- icke göra lista

Kloka kliniska val- arbetsgruppens fortsatta arbete

- Informera och facilitera för specialistföreningar att starta KKV projekt
- Informera och driva opinion kring KKV bland politiker och andra beslutsfattare-målsättning att införliva förändrat tankesätt i befintliga riktlinjer, beslutsstöd och i grundutbildning
- Ökat samarbete med övriga vårdprofessioner
- Uppstart av forskningsnätverk i samarbete med universitet för identifiering av lågvärdevård och uppföljning av deimplementering

Kloka Kliniska Val

För en förbättrad hälsa & sjukvård

Sve

eringsliv Kultur Ledare Debatt eSvD

e ha rätt att få dö i

Prioriteringsplattformen

Kloka principer som styr prioriteringar inom hälso- och sjukvården.

Så länge behoven överstiger hälso- och sjukvårdens resurser är prioriteringar nödvändiga. Enligt beslut i Sveriges riksdag 1997 ska prioriteringar inom sjukvård – såväl i den kliniska verksamheten som i politiska beslut om resursfördelning – baseras på en etisk plattform som består av tre grundläggande principer:

- **Människovärdesprincipen** – enligt vilken alla människor har lika värde och samma rätt oberoende av personliga egenskaper och funktioner i samhället
- **Behovs- och solidaritetsprincipen** – enligt vilken resurserna bör satsas på områden (individer eller verksamheter) där behoven är störst
- **Kostnadseffektivitetsprincipen** – enligt vilken en rimlig relation mellan kostnader och effekt, mätt i hälso- och livskvalitet, bör eftersträvas vid val

MER ER IKKE ALLTID BEDRE

Gjør kloke valg

Långsiktigt arbete....

Tack!

Maila vid frågor:

martin.serrander@regionsormland.se

För mer information
www.sls.se/kkv

Svenska
Läkaresällskapet